

ANDRZEJ FISCHER

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU OPIEKI NAD KOPCEM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W 2024 ROKU

Komitet kontynuował opiekę nad Kopcem oraz kultywował tradycje patriotyczno-niepodległościowe.

Stan techniczny Kopca na bieżąco monitorowany był przez członków Komitetu: Mieczysława Kopcia, Rafała Gawalkiewicza, Andrzeja Fischera, Lesława Dykacza i Witolda Ostrowskiego. Przewodniczący Komitetu był w stałym kontakcie z Dyrektorem Fundacji Miejski Park i Ogród Zoologiczny Teresą Gregą i jej nowo mianowanym zastępcą – dotychczasowym Kierownikiem Działu Leśnego Miłoshem Podwiką. Omawiano problemy z utrzymaniem Kopca i planowane uroczystości na Sowińcu.

Członek Komitetu dr inż. Rafał Gawalkiewicz wykonywał pomiary przemieszczeń gruntu na zboczach Kopca. Rezultat obserwacji przedstawił w kolejnym opracowaniu wydanym w ramach publikacji Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Na Kopcu były prowadzone przez Fundację Miejski Park i Ogród Zoologiczny prace pielęgnacyjno-porządkowe. Koszono i dosiewano trawę, uzupełniano humusem ubytki ziemi, przycinano żywopłot. Na ścieżkach została wymieniona zaprawa wypełniająca dylatacje. Uzupełniono granitową kostkę pokrywającą ścieżki, naprawiono osuwające się odcinki krawężników.

Przeprowadzono także prowizoryczne prace naprawcze w otoczeniu Kopca. Poprawiono schody prowadzące z parkingu na ścieżkę dębów katyńskich, uzupełniono tynki muru oporowego nad parkingiem i murków oporowych przy drodze prowadzącej w kierunku stożka Kopca.

Niestety, po przerwie w 2023 roku, powrócił problem uszkodzeń zbocza kopca dokonywanych przez dziki. Rozkopana murawa osuwała się na ścieżki, utrudniając poruszanie się po Kopcu. W związku z tym powstał projekt ogrodzenia go drewnianą

palisadą ukrytą w żywopłocie otaczającym jego podstawę. Od strony schodów prowadzących na stożek Kopiec byłby zabezpieczony metalowym ogrodzeniem, wzorowanym na wieńczącej szczyt balustradzie projektowanej niegdyś przez wiceprzewodniczącego Komitetu do spraw technicznych inż. Włodzimierza Śliwczyńskiego. W metalowe części ogrodzenia zamontowane byłyby dwie bramki otwierające wejścia na ścieżki, a uniemożliwiające dostanie się na Kopiec dzików.

Utrzymującym się problemem pozostaje brak wody, wynikający z niemożności dalszej eksploatacji wodociągu doprowadzającego ją na Sowiniec. W styczniu Andrzej Fischer i Witold Ostrowski prowadzili w tej sprawie rozmowy z zastępcą prezydenta Krakowa, Jerzym Muzykiem.

W pawilonie i jego otoczeniu członkowie Komitetu prowadzili na bieżąco prace porządkowe. Usuwano liście z dachu i rynien, uzupełniono uszkodzone stopnie schodów przy budynku, prowadzono konserwację oświetlenia. Utrzymywano w dobrym stanie technicznym zabezpieczenia budynku, m.in. wymieniono zamek w głównych drzwiach wejściowych. Podobnie jak w latach poprzednich pawilon został ubezpieczony w PZU i dokonano przeglądu sprzętu przeciwpożarowego. Straż pożarna usunęła gniazdo os, które załęgły się w zewnętrznej gablocie, zagrażając bezpieczeństwu odwiedzających Kopiec i pawilon turystów.

W maju pomieszczenia pawilonu wykorzystano na sztab Zgrupowania Krakowskiej Drużyny Orłąt, a w sierpniu na Komendę Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Zorganizowano w nim także spotkanie wielkanocne oraz spotkania z okazji rocznic rozpoczęcia i zakończenia sypania Kopca. 24 stycznia 2024 roku Komitet zorganizował opłatek w sali posiedzeń Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa w kamienicy przy ul. św. Jana 12.

W każdą ostatnią środę miesiąca w siedzibie TMHiZK odbywały się zwyczajne zebrania Komitetu. Na spotkaniach omawiano bieżące problemy związane z utrzymaniem Kopca i inne regulaminowe działania Komitetu.

W dniu 28 lutego 2024 roku odbyło się ogólne zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komitetu, podsumowujące jego działalność w 2023 roku. Honorowym Przewodniczącym Komitetu pozostaje dr Jerzy Bukowski. Zarząd Komitetu wybrano w poprzednim składzie:

Przewodniczący – Andrzej Fischer;

Wiceprzewodniczący ds. uroczystości – Edward Wilhelm Jankowski;

Sekretarz – Piotr Olszewski;

Skarbnik – Małgorzata Marcinek-Marek;

Wiceprzewodniczący honorowy – inż. Witold Tukałło, zasłużony przy odbudowie Kopca.

W dniu 9 kwietnia 2024 roku Walne Zgromadzenie TMHiZK wybrało w skład Komisji Kontrolującej Towarzystwa Członków Komitetu Emilię Marcinek-Marek i po raz drugi Leszka Dykacza. Andrzej Fischer pozostaje Członkiem Wydziału i pełni funkcję Skarbnika Towarzystwa. W dniu 11 kwietnia 2024 roku Wydział Towarzystwa zaakceptował skład Zarządu zaproponowany przez Ogólne Zebranie Komitetu. Przewodniczący Komitetu spotkał się 27 lutego z nowo powołanym wojewodą małopolskim, Krzysztofem Kłęczarem. Podczas rozmowy omówiono działania bieżące Komitetu i przygotowania do Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej.

W dniu 17 marca 2024 roku Komitet zorganizował uroczystości w dniu św. Józefa, patrona Marszałka. Podczas Mszy świętej w katedrze wawelskiej Członek Komitetu ks. prof. Jacek Urban wygłosił okolicznościowe kazanie. W uroczystościach wzięli udział: młodzież wraz z opiekunami ze Społecznej Szkoły Podstawowej w Głazowie koło Sandomierza, Jednostka Strzelecka 2105 Związku Strzeleckiego Strzelec z Kielc, Krakowska Drużyna Orląt im. Antosia Petrykiewicza. Po Mszy świętej w Krypcie Srebrnych Dzwonów hołd prochom Marszałka oddały obecne sztandary: Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej, Koła Światowego Związku Armii Krajowej z Radoszyc, Narodowych Sił Zbrojnych z Włoszczowy i Małopolskiego Oddziału Związku Piłsudczyków.

W dalszej części uroczystości uczestnicy udali się na cmentarz Rakowicki, gdzie złożono kwiaty na grobie gen. Władysława Beliny-Prażmowskiego (dodatkowy punkt programu wynikał z obecności delegacji z Głazowa, w którego pobliżu urodził się generał).

W dniach 18–19 maja 2024 roku Komitet zorganizował obchody 89. rocznicy śmierci Józefa Piłsudskiego, połączone z II Ogólnopolskim Zjazdem Orląt zorganizowanym przez Bartosza Wołkowskiego. Uroczystości rozpoczęły się w sobotę zgrupowaniem drużyn strzeleckich i Orląt pod Kopcem, a w niedzielę odprawiona została Msza święta na Wawelu, po której złożono kwiaty w Krypcie Józefa Piłsudskiego. Po uroczystościach w Katedrze zorganizowano na zewnętrznym dziedzińcu uroczystą zbiórkę oddziałów Orląt i Związków Strzeleckich. Podczas uroczystości nowo przyjęci członkowiełożyli przyrzeczenia organizacyjne.

W 2024 roku przypadała 90. rocznica rozpoczęcia budowy Kopca, zainaugurowanej 6 sierpnia 1934 roku w 20. rocznicę wymarszu I Kompanii Kadrowej. Z tej okazji już w lipcu zorganizowano spotkanie w pawilonie. Główną uroczystością stanowiło kolejne złożenie ziem w Kopcu w dniu 5 sierpnia. Obchody połączone były z wymarszem Kadrowki. W obchodach wziął udział m.in. minister Lech Parel – nowo powołany Szef Urzędu ds. Kombatan-tów i Osób Represjonowanych oraz Jan Józef Kasprzyk – honorowy Komendant Marszów i Doradca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Członkom Komitetu przyznano odznaczenia państwowe. Podczas uroczystości pod Kopcem Alicja Kondraciuk i Aneta Polczyk zostały wyróżnione przez Urząd do Spraw Kombatan-tów i Osób Represjonowanych Medalem „Pro Patria”. Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda przyznał Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski Krystynie Jędras i Leszkowi Dykaczowi oraz Złoty Krzyż Zasługi Annie Fischer.

W dniach 6–12 sierpnia 2024 roku odbył się LIX (a 44. po wojnie) Marsz Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Uroczystości miały szczególny charakter w związku z przypadającą 100. rocznicą pierwszego marszu w 1924 roku. W okresie międzywojennym przejście z Krakowa do Kielc trwało trzy dni, trasę pokonywały drużyny biegowe wyróżniających się jednostek wojskowych i strzelców. Od wznowienia marszów po wojnie, w 1981 roku, przejście trwa tydzień, podobnie jak historyczny przemarsz strzelców w 1914 roku. Z okazji rocznicy wydano okolicznościową numerowaną odznakę, wzorowaną na odznace, którą otrzymali piechurzy w 1924 roku. Wyróżniono nią nie tylko uczestników Kadrowki, ale także osoby i instytucje zasłużone dla Marszu. Odznakę z nr 3 otrzymał Komitet Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego, a odznaką nr 4 uhonorowano Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Wymarsz poprzedziło 4 sierpnia spotkanie w historycznym dworcu w Goszycach.

1. Zgrupowanie Orląt i Strzelców pod Kopcem Józefa Piłsudskiego z okazji 89. rocznicy śmierci Marszałka, 18 maja 2024 roku. Fot. Bartosz Wołkowski

2. Uroczysta Msza święta w katedrze wawelskiej z okazji 89. rocznicy śmierci Marszałka, 19 maja 2024 roku. Fot. Bartosz Wołkowski

3. Inauguracja LIX (44.) Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego w Krakowie 5 sierpnia 2024 roku. Od lewej: Komendant Marszu Dionizy Krawczyński, Wicekanclerz Kapituły Odznaki „Uczestnikowi Marszu Szlakiem Kadrówki” Michał Rybak, honorowy Komendant Marszu Jan Józef Kasprzyk, Zastępca Komendanta Marszu Andrzej Fischer. Fot. Anna Fischer

W dniu 5 sierpnia miał miejsce apel pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego.

Uczestnicy Kadrówki nocowali pod wiatą pawilonu i w rozbitych między pawilonem a Kopcem namiotach. Pod wiatą przygotowano wystawę planszową ukazującą budowę Kopca i postacie związane z jego historią. Po południu 5 sierpnia w Krypcie Srebrnych Dzwonów złożono hołd i kwiaty Marszałkowi Piłsudskiemu, po czym ks. prof. Jacek Urban odprawił uroczyste nabożeństwo w katedrze wawelskiej.

W dniu 6 sierpnia, po historycznym apelu w Oleandrach, uczestnicy udali się na cmentarz Rakowicki, gdzie na Kwaterze Legionowej odbył się Apel Pamięci. Z cmentarza przejechano do Michałowic, gdzie pożegnano Marsz wyruszający na historyczną trasę z Krakowa do Kielc. W Kadrówce wzięło udział wielu członków Komitetu, z którego ramienia funkcję Zastępcy Komendanta pełnił Andrzej Fischer, Komendantem był Dionizy Krawczyński.

W dniu 6 czerwca pożegnano na cmentarzu w Chrzanowie zmarłego wieloletniego członka Komitetu Artura Stefana Lamota Fliśnika.

W dniu 30 października członkowie Komitetu odwiedzili mogiły Legionistów i Piłsudczyków na cmentarzu Rakowickim. Ponadto z logo Komitetu zapalono na grobach zmarłych członków na cmentarzach: Podgórskim, Batowickim, Salwatorskim i w Borku Fałęckim.

W dniu 6 listopada przed więzieniem Montelupich odbyła się uroczystość zorganizowana przez wiceprzewodniczącego Komitetu Edwarda Jankowskiego. Wydarzenie miało na celu upamiętnienie żołnierzy podziemia niepodległościowego, zamordowanych przez komunistów w latach 1945–1956.

W dniu 26 listopada członkowie Komitetu uczestniczyli w specjalnym oprowadzaniu kuratorskim po wystawie „Falerystyka Legionów Polskich 1914–1918” w Muzeum Czapskich, oddziale Muzeum Narodowego w Krakowie, otwartej w sierpniu

4. Pawilon Komitetu pod Kopcem Józefa Piłsudskiego. Andrzej Fischer prezentuje nowy sztandar Marszu Szlakiem Kadrówki 5 sierpnia 2024 roku. Fot. Anna Fischer

5. Kopiec Józefa Piłsudskiego, obchody 89. rocznicy zakończenia budowy Kopca 5 sierpnia 2024 roku. Fot. Anna Fischer

6. Cmentarz Rakowicki, członkowie Komitetu Andrzej Fischer i Piotr Olszewski zapalają znicze na grobie o. gen. Adama Studzińskiego – honorowego wiceprzewodniczącego Komitetu, 30 października 2024 roku. Fot. Anna Fischer

7. Comiesięczne śródowe zebranie Komitetu Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego w siedzibie TMHiZK przy ul. św. Jana 12, 27 listopada 2024 roku. Fot. Anna Fischer

8. Uroczystości Święta Niepodległości pod Kopcem Józefa Piłsudskiego 11 listopada 2024 roku.
Fot. Bartosz Wołkowski

z okazji 100. rocznicy Marszów i 110. rocznicy wyjścia z Krakowa I Kompanii Kadrowej.

W dniu 8 grudnia Komitet zorganizował na Wawelu obchody 157. rocznicy urodzin Józefa Piłsudskiego i 83. rocznicy śmierci Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego. Na obchody przybyły sztandary kombatanckie i Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej.

W Krakowie przebywał, biorąc udział w uroczystościach Komitetu, Andrzej Marcinek, wieloletni członek Komitetu przebywający od 1987 roku w USA, inicjator powstania Koła Józefa Piłsudskiego w Ameryce, które ufundowało w 1989 roku z okazji 75. rocznicy wymarszu I Kompanii Kadrowej nowy dębowy krzyż pod Kopcem.

Komitet był aktywnym członkiem Porozumienia Organizacji Kombatanckich i Niepodległościowych w Krakowie – w jego pracach uczestniczył Wiceprzewodniczący Komitetu Edward Jankowski.

Delegacje Komitetu brały udział w następujących uroczystościach:

- w dniu 14 stycznia w Mszy świętej w 5. rocznicę założenia Krakowskiej Drużyny Orląt im. Antosia Petrykiewicza i w 105. rocznicę śmierci patrona w kościele parafialnym w Liskach;
- w dniach 19–21 stycznia w centralnych obchodach 161. rocznicy wybuchu powstania styczniowego podczas 31. Marszu Szlakiem Powstania Styczniowego na trasie Szydłowiec–Suchedniów–Bodzentyn–Wąchock;
- w dniu 21 stycznia w kieleckiej dzielnicy Biało-gon w uroczystościach pod pomnikiem powstania styczniowego;
- w dniu 21 stycznia w Wodzisławiu w uroczystościach 100. rocznicy urodzin Kazimierza Suligi, żołnierza AK, od lat wspomagającego Marsze Szlakiem I Kompanii Kadrowej;

- w dniu 11 lutego w kościele oo. Kapucynów w Krakowie w uroczystościach 20. rocznicy śmierci gen. Ryszarda Kuklińskiego;
- w dniu 17 lutego w Waksmundzie w uroczystościach w rocznicę śmierci Józefa Kurasia „Ognia”;
- w dniu 25 lutego w kościele oo. Kapucynów w Krakowie w obchodach rocznicy zawiązania konfederacji barskiej;
- w dniu 1 marca w katedrze wawelskiej w uroczystościach rocznicy zamordowania Łukasza Cieplińskiego „Pługa”, żołnierza ZWZ AK, prezesa Zrzeszenia WiN;
- w dniu 6 marca w Rzeszowie w obchodach 105. rocznicy śmierci pułkownika Leopolda Li-sa-Kuli i w uroczystości złożenia przyrzeczenia drużyn Orląt i Strzelców Związku Strzeleckiego „Strzelec” Józefa Piłsudskiego;
- w dniu 11 marca w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie w promocji książki pod redakcją Arkadiusza Bąka *Wokół legendy Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza*. Publikacja jest pokłosiem sesji naukowej z 2023 roku, w której organizację zaangażowany był Komitet;
- w dniu 21 kwietnia na Plantach w Krakowie w miejscu śmierci pułkownika Narcyza Wiatra „Zawojny”;
- w dniu 12 maja w centralnych obchodach 89. rocznicy śmierci Marszałka Piłsudskiego w katedrze polowej Wojska Polskiego w Warszawie;
- w dniu 5 czerwca w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie w otwarciu wystawy „Poeci Podziemia. Słowo i czyn”, ukazującej sylwetki i twórczość literatów zaangażowanych podczas II wojny światowej w działalność konspiracyjną;
- w dniu 12 lipca w Liskach w obchodach Dnia Męczeństwa i Walki Wsi Polskiej;
- w dniu 26 lipca w Galerii w Ratuszu w Brzegu w wernisażu wystawy fotograficznej Mieczysława Wejnerowskiego w 110. rocznicę wymarszu I Kompanii Kadrowej. Na wystawie zaprezentowano fotografie z Marszów odbytych na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Kuratorem wystawy był członek Komitetu prof. Krzysztof Rozpondek;
- w dniu 1 sierpnia w Mszy świętej w kościele Mariackim w Krakowie z okazji 80. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego;
- w dniu 15 sierpnia w Warszawie w centralnych uroczystościach Święta Wojska Polskiego;
- w dniu 31 sierpnia w Wolicy Śniatyckiej w uroczystych obchodach zwycięskiej bitwy pod Komarowem w wojnie 1920 roku, organizowanych przez Radę Gminy Komarów – Osada

- i 2. Hrubieszowski Pułk Rozpoznawczy im. mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”;
- w dniu 4 września w Krakowie przy ul. Senackiej w uroczystościach poświęconych działaczom Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego w rocznicę wyroku w tzw. procesie krakowskim;
- w dniu 10 września w Krakowie przy pomniku upamiętniającym pierwszą zbiorową egzekucję niemiecką w 1939 roku na terenie Krakowa w pobliżu skrzyżowania ulic Jerozolimskiej i Abrahama;
- w dniu 15 września w Szewcach pod Kielcami w uroczystości odsłonięcia pomnika upamiętniającego ofiary władz komunistycznych zamordowanych w latach czterdziestych. Miejsce pochówku, tzw. „doły śmierci”, odnaleźli uczestnicy Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej;
- w dniu 25 września w otwarciu nowej ptaszarni i obchodach 95. rocznicy założenia krakowskiego ogrodu zoologicznego;
- w dniu 17 września w katedrze wawelskiej i pod Krzyżem Narodowej Pamięci zwanym Katyńskim, w 85. rocznicę agresji sowieckiej na Polskę;
- w dniu 26 września w Muzeum Lotnictwa Polskiego w uroczystych obchodach 80. rocznicy udziału 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej w Operacji Market Garden połączonych z Międzynarodową Konferencją Naukową współorganizowaną przez członka Komitetu dr hab. Przemysława Wywiśla;
- w dniu 30 października na Rynku Głównym w Krakowie i w Podgórzu w obchodach oswobodzenia Miasta w 1918 roku;
- w dniu 11 listopada w obchodach Narodowego Święta Niepodległości, maszerując ze sztandarem Kadrowki w pochodzie z katedry wawelskiej na plac Matejki;
- w dniu 26 listopada w kościele św. Józefa w Podgórzu w uroczystościach poświęconych harcerzom Szarych Szeregów z plutonu „Alicja”, zamordowanych przez Niemców;
- w dniu 4 grudnia w budynku Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w uroczystości złożenia kwiatów pod tablicami poświęconymi Marszałkom Józefowi Piłsudskiego i Rydzowi-Śmigłemu;
- w dniu 5 grudnia w Lublinie w obchodach 157. rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego;
- w dniu 5 grudnia w uroczystościach z okazji 157. rocznicy urodzin Marszałka w Zułowie i na wileńskim cmentarzu Na Rossie. Obchody zostały zorganizowane przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie;
- w dniu 12 grudnia w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie w otwarciu wystawy prezentującej sztandar z orłem w koronie wykonany z okazji pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski.